

KOMMUNIKATION OCH KOMMUNIKATIONSMEDIER: AUSTIN, BENJAMIN OCH FOUCAULT

DANIEL BOSK

*DH1601 Kommunikation och media, Civilingenjör- och lärarprogrammet,
Kungliga Tekniska Högskolan*

ABSTRACT. In this paper I will treat the different viewpoints of communication and communication media in three texts; *Performative Utterances* by J. L. Austin, *The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction* by Walter Benjamin and finally *Technologies of the Self* by Michel Foucault.

In the first section of the paper I cover performative utterances, and from this concept I create a view on communication media which is used throughout the rest of the paper when analysing the view of communication media in the different texts. The concept of performative utterances is also the foundation for looking at the different views on communication.

Date: 25 maj 2010.

Personnummer (Daniel Bosk): 850609-7891.

INNEHÅLL

Inledning	3
1. Austins Performative Utterances	3
1.1. Kommunikation och kommunikationsmedia	4
1.2. Synen på kommunikation	5
2. Foucaults Självteknologier	5
2.1. Synen på kommunikation och kommunikationsmedia	6
3. Benjamins Konstverket i reproduktionsåldern	7
3.1. Synen på kommunikation och kommunikationsmedia	8
Avslutning	9
Referenser	10

INLEDNING

I denna uppsats skall jag behandla synen på kommunikation och kommunikationsmedier hos tre texter; *Performative Utterances* av J. L. Austin, *Konstverket i reproduktionsålders* av Walter Benjamin och slutligen *Självtknologier* av Michel Foucault. Jag kommer också att ta i beaktning de tre texternas syn på både sociala och tekniska faktorer.

Austins text är den som öppnar för den mest generella tolkningen av vad kommunikation är. Den ger en bra abstrakt grund för att vidare analysera kommunikation och kommunikationsmedia. Därför kommer jag att i min text börja med att presentera de för diskussionen väsentliga delarna av innehållet i just *Performative utterances* för att sedan diskutera synen på kommunikation och kommunikationsmedier hos den, och därigenom konstruera det verktyg jag vill använda för att analysera synen på kommunikation och medier hos de andra texterna.

Efter att jag gått igenom Austins text kommer jag att göra detsamma med de övriga författarnas texter, och allteftersom jag fortgår kommer jag att övergå till att ge mina presentationer och diskussioner en mot föregående texter mer jämförande karaktär.

1. AUSTINS PERFORMATIVE UTTERANCES

I sin text *Performative utterances* behandlar Austin hur man kan använda ord för att förändra verkligheten. Hans text är en kritik mot den dåvarande filosofins syn på satser som förmedlare av fakta som endast kunnat vara sanna eller falska (Austin, 1955, s. 233). Dessa satser menar Austin utgör bara en liten del av vad man egentligen kan göra med språket.

När man yttrar någonting säger man inte bara något, speciellt inte något som bara kan evalueras till sant eller falskt, utan man utför en handling. Därför introducerar Austin det begrepp han kallar för *performativa yttranden*¹. Ett performativt yttrande är ett yttrande som innehar någon form av handling, genom att det yttras genomförs dess handling. Ett exempel skulle vara acceptandet av ett avtal, t.ex. när man ingår giftermål. Genom att svara "ja" till "tager du ..." har man förbundit sig till detta "avtal" – enbart genom att yttra ordet "ja".

Vi går vidare med samma exempel. Att yttra ordet "ja" innebär inte alltid att man gifter sig eller ingår någon form av avtal. Det kräver rätt *kontext*. Kontexten i exemplet utgörs av att vi har en präst, dessutom måste prästen ställa frågan "tager du ...", vittnen måste närvara o.s.v. Skulle vi sakna något av dessa krav skulle det performativa yttrandet *misslyckas*. För att ett performativt yttrande skall ha förväntad effekt måste det bl.a. uppfylla att det kan falla tillbaka på en konvention och dessutom äga rum under bestämda och lämpliga omständigheter – detta tillsammans är det som utgör kontexten.

Ett yttrande kan utöver att vara lyckat eller misslyckat också vara *lyckligt* eller *olyckligt*. T.ex. om man lovar att göra någonting men har för avsikt att inte göra det, då är det performativa yttrandet "jag lovar att ..." olyckligt.

När Austin i första delen av artikeln byggt upp de performativa yttrandena, fortsätter han i den andra delen med att analysera påståenden med hjälp av begreppen för performativa yttranden. Austin (1955, s. 247) argumenterar att om man formulerar ett performativt yttrande som "I state that ...", då "one may feel that utterances beginning 'I state that ...' do have to be true or false, that they *are* statements". D.v.s. att vi kan konstruera performativa yttranden som ger känslan av att vara påståenden som kan evalueras som sanna eller falska. Vidare visar han den strukturella likheten mellan performativa yttranden och påståenden genom det

¹eng. performative utterances

”felaktiga” påståendet ”the cat is on the mat and I don’t believe it is”, och det olyckade performativa yttrandet ”I promise but I don’t intend to” (Austin, 1955, s. 249). På så vis hävdar han att påståenden, vilket är vad filosoferna fokuserat på genom tiderna, faktiskt är en delmängd av performativa yttranden, samt att performativa yttranden faktiskt täcker in all form av språkligt nyttjande.

1.1. Kommunikation och kommunikationsmedia. I denna text ligger fokus på kommunikation med yttranden, d.v.s. saker som sägs. Från Austins text framgår att det krävs två saker för att kunna kommunicera. Det krävs för det första ett kommunikationsmedium, och för det andra en kontext. Detta eftersom det krävs någonting som tillåter att våra yttranden når mottagaren för att kunna yttra någonting förståeligt. Det krävs även en korrekt kontext för att yttrandet skall vara lyckat och lyckligt. Vi kan tillsvidare anta att själva talandet är vårt medium.

Att jag inte avser att hålla vad jag lovar när jag säger ”jag lovar att ...” anser jag är en del av kontexten. Jag är en del av kontexten, och i fallet med ”jag lovar att ...” ser kontexten olika ut om jag har för avsikt att hålla vad jag lovar eller om jag inte har det. Alltså, det är kontexten som avgör om ett yttrande är lyckligt eller inte. Det är även kontexten som avgör om ett yttrande är lyckat eller inte. T.ex. om jag ropar ut ”akta bilen!” i en smal korridor skulle kontexten vara fel och det skulle bara råda förvirring. Mitt yttrande är således misslyckat.

Om vi nu tittar lite närmare på mediet. Vad är det som gör talet till ett medium? Det kommunicerar någonting från en part till en annan. Hur sker detta? Vi har ett yttrande som är sammansatt av ett språk, som innehar någon form av betydelse för båda parter, och detta språk förmedlas med hjälp av vår röst. Om vi har en mening, sammansatt av språket, som vi vill överföra är det viktigt vilket tonläge i rösten som vi har när vi gör yttrandet. Beroende på tonläget kan vi uppfatta om yttrandet var ett skämt eller om det var seriöst. D.v.s. vi har en kontext för vår mening. Vår mening, å andra sidan, den förmedlar en betydelse till den andra parten, vilket per definition gör den till ett kommunikationsmedium.

Vi tittar vidare på vårt nya kommunikationsmedium. Meningen som vi överför med hjälp av talet består i sin tur av ord. Varje ord innehar en betydelse för mottagaren. Denna betydelse beror starkt på de omgivande orden, d.v.s. meningens sammansättning eller kontext. Vad vi har är alltså ytterligare en uppsättning av en kontext och ett kommunikationsmedium, ett medium som i sin tur kan delas upp i mindre delar. Förr eller senare kommer man dock till en uppdelning som innehar tillräcklig betydelse, ordets betydelse med avseende på kontexten får vara tillräckligt i detta exempel. Vi ser av vår uppdelning av varje kommunikationsmedium kan delas upp i en ny kontext och ett nytt kommunikationsmedium som förr eller senare innehar tillräcklig betydelse i sig självt att ytterligare uppdelning inte behövs.

Man kan självklart titta noggrannare på hur dessa kontexter och medier står i förhållande till varandra. Språket som medium är detsamma för både talet och skriften, det som skiljer är väsentligen kontexten. Där man i talet kan få med t.ex. tonläge, medan man i skriften egentligen inte vet mer än vad själva meningen förmedlar. På samma sätt kan man jämföra talet i en dialog i rummet med talet i samma dialog över telefon. En skillnad är att telefonen inte kan förmedla kroppspråket och ansiktsuttrycken. Detta är ett intressant exempel, ansiktsuttrycken och kroppsspråket utgör inte bara en kontext för meningen, utan det utgör också ett eget kommunikationsmedium. Men en djupare analys av detta är inte målet för denna text, det jag ville visa var bara möjligheterna som Austins text *Performativa yttranden* öppnade när det kommer till synen på kommunikationsmedier.

Sammanfattningsvis kan sägas att kontexten inte bara avgör om ett performativt yttrande lyckas, misslyckas, är lyckligt eller olyckligt, utan den gäller hela

kommunikationen – inte bara performativa yttranden. D.v.s. kontexten avgör om kommunikationen kommer att lyckas eller misslyckas – förstås eller missförstås.

1.2. Synen på kommunikation. Austin ser i sin text resultatet av kommunikationen som någonting som förändrar verkligheten, genom att kommunicera förändrar vi verkligheten i någon riktning. Fokus i Austins text ligger på kommunikation mellan två eller flera individer, och i den bemärkelsen ligger fokus på att man tillsammans kan förändra den gemensamma verkligheten. Austins performativa yttranden kräver således en social tillvaro där individer är delaktiga.

Eftersom han fokuserar på språket i sig spelar det ingen roll hur de performativa yttrandena kommuniceras. De kan kommuniceras verbalt eller skriftligt, även om alla Austins exempel är verbala yttranden. Ett skriftligt exempel som är analogt med avtalet i tidigare delavsnitt skulle vara ett testamente. Där man genom att yttra sin vilja förändrar verkligheten även efter sin bortgång.

Hela Austins fokus ligger på att språk behövs för att kunna kommunicera mellan olika individer, det finns inget som visar på att språk och performativa yttranden kan användas för att kommunicera med sig själv och förändra sin egen verklighet. Dock bör man ha i åtanke att hans text behandlar någonting ur ett väldigt abstrakt perspektiv och därför kan självklart alla tillämpningar tas upp.

Även om fokus i texten ligger på hur man kan använda språket för att förändra verkligheten, tillåts vi, genom tolkningen av kommunikationsmediets innebörd, att applicera dessa tankar även på andra kommunikationsmedier, eller tekniker, än bara språket. Poängen med hans performativa yttranden är ändå att man genom kommunikation kan förändra verkligheten, och eftersom språket bara utgör ett medium för detta kan vi likväl använda ett annat medium än just det talade språket.

2. FOUCAULTS SJÄLVTEKNOLOGIER

Foucault beskriver i sin text *Självteknologier* hur man med hjälp av olika självteknologier vårdar om självet. Hans text beskriver olika tekniker för detta och deras utveckling från antiken till kristendomens storhetstid. Hans självteknologier skulle kunna beskrivas som ett hjälpmedel för att förhålla sig till sin omvärld, ett verktyg för att analysera sig själv, sina känslor, och förhållandet mellan de känslor som uppstått till följd av det egna beteendet. Själv sammanfattar Foucault självteknologier som att ”de gör det möjligt för enskilda människor att av egen kraft eller med andras hjälp genomföra ett visst antal ingrepp på sina egna kroppar och själar och tankar, sitt eget uppträdande och sätt att vara – och på så sätt omvandla sig själva i syfte att uppnå ett visst tillstånd av lycka, renhet, vishet, fulländning eller odödlighet” (Foucault, 1982, s. 263).

Grekerna ansåg att självomsorgen var ”ett av stadslivets viktigaste rättesnören, en av huvudreglerna för socialt och personligt beteende och för levnadskonsten” (Foucault, 1982, s. 264). Jag tolkar denna uppmaning att ta hand om sig inte direkt som någonting som har med ens eget välmående att göra, utan snarare en uppmaning att följa vissa sociala regler. Sedan förefaller det sig så att denna etikett innebär att man skall t.ex. filosofera, eller reflektera över verkligheten och ens egen situation. Det är ett socialt mönster som skall följas.

Denna teknologi, hur individinriktad den än framstår, är vad Foucault kallar en maktteknologi. Maktteknologier beskriver Foucault som något som ”reglerar enskilda människors uppträdande och tar dem i anspråk för särskilda ändamål eller undertrycker dem” (Foucault, 1982, s. 263). Detta kan ses som något som befinner sig på en högre nivå än självteknologin, den påverkar den individuella självteknologin i en given riktning. Det blir på sätt och vis ett sätt att kontrollerat låta invånarna styra sig själva. De styr sig själva men efter ett givet mönster – man tvingar dem

inte att underordna sig, det sker automatiskt. Självteknologierna blir en sorts pedagogik, de användes i antiken av samma princip som vi har den fostrande skolan idag – att hålla samman samhället, eller staten.

När det senare under det romerska kejsardömets tid blev större behov av administration steg värdet av skriften. Det blev mer populärt att ombesörja sig genom att skriva istället för att som tidigare göra detta muntligt genom samtal med sin lärare. Till en början skedde den skriftliga omsorgen genom brevväxlingar, för att senare övergå till en mer dagboksliknande självomsorg (Foucault, 1982, s. 271). Att skrivandet tog över som den främsta metoden för självomsorg, visar ytterligare på den sociala kod det innebar eftersom långt ifrån alla kunde läsa och skriva.

Under senantiken och under kristendomens intåg i det romerska riket frångår man dialektiken till fördel för en annan pedagogisk modell där läraren talar och eleverna lyssnar. Eleverna lyssnar och är helt tysta. De tänker på vad läraren sagt och mediterar över det (Foucault, 1982, s. 275). Man skulle enligt Seneca rannsaka sig själv, inventera sina handlingar och avsikter (Foucault, 1982, s. 277). Detta för att kunna följa upp sitt eget beteende, inte för att straffa utan för att möjligen justera. Man skulle inte döma sig själv, man skulle ändra framtida beteende baserat på reflektion över nuet.

Kristendomen, när den bredde ut sig genom det romerska riket, var väldigt influerad av många av de grekiska metoderna. Det intressanta är dock att även om metoderna var desamma, var syften och resultat helt annorlunda.

Eftersom kristendomen ”är en av de religioner som förväntas kunna vägleda den enskilda människan från en verklighet till en annan, från döden till livet” (Foucault, 1982, s. 282–283) medför denna villkor och regler för uppförandet, uppfyller man inte dessa villkor eller inte lever efter dessa regler kommer man inte vidare efter döden. Dessa har, enligt Foucault, som mål ”en särskild förvandling av självet” (Foucault, 1982, s. 283), eller en indirekt kontroll över invånarna i den kristna staten – de må kontrollera sig själva, men på ett av kyrkan kontrollerat sätt. Detta innebär att väldigt mycket makt, politisk makt, hamnade hos kyrkan, d.v.s. hos den skara människor som utgjorde kyrkan.

2.1. Synen på kommunikation och kommunikationsmedia. Vi kan inleda med att titta tillbaka på det inledande citatet i detta avsnitt: ”de [självteknologierna] gör det möjligt för enskilda människor att av egen kraft eller med andras hjälp genomföra ett visst antal ingrepp på sina egna kroppar och själar och tankar, sitt eget uppträdande och sätt att vara – och på så sätt omvandla sig själva i syfte att uppnå ett visst tillstånd av lycka, renhet, vishet, fulländning eller odödlighet” (Foucault, 1982, s. 263).

Vad är det som Foucault egentligen säger med detta citat? Jo, självteknologier skall användas för att genomföra förändringar hos sig själv. Att man skall ändra på sig själv, d.v.s. en förändring av hur verkligheten ser på ens själv, innebär att dessa självteknologier är, i Austins mening, en sorts performativa tekniker. Dessa performativa tekniker används inte i kommunikationen mellan olika individer utan i kommunikation med sig själv för att förändra sin egen verklighet och därigenom förändra andras bild av det egna självet.

Dessa självteknologier utgör alltså en kommunikation där självet står som både avsändare och mottagare, en slags inre dialog, men det är också en kommunikation mellan övermakten och självet för att styra invånarna till att styra sig själva på ett önskvärt sätt. Övermakten kommunicerar något till självet som självet fortsätter att kommunicera med sig själv.

Det intressanta med det egna självets kommunikationen är att den genomförs genom samtal eller brevväxling med en mästare eller lärare. Man tittar på självet

och ransakar sig själv, detta utgör kommunikationen med självet. Det man finner kommunicerar man också till mästaren. Anledningen kan tänkas vara att de performativa tekniker som man använder måste, liksom de performativa yttrandena, uttryckas för andra för att kunna förändra verkligheten. Det räcker kanske inte med att själv tänka på det performativa, utan det måste uttryckas för någon annan för att kunna genomföras.

Man kan se dessa självteknologier som ett kommunikationsmedium, i samma bemärkelse som föregående avsnitt, till självet. Kontexten bestäms, eller utgörs av, de krav från de maktteknologier som för tiden styr. På så vis kan det förklaras hur den kristna kyrkan använde sig av samma tekniker som under antiken, men för helt andra syften. Kommunikationsmediet var detsamma, men kontexten var förändrad.

Foucaults syn på kommunikation och kommunikationsmedier är generellt mindre språkinriktad än Austins. När kyrkan ägnar sig åt botgöring är detta en form av kommunikation som använder den fysiska kroppen som medium för att kommunicera till omvärlden t.ex. att jag är ångerfull inför någonting som jag gjort. Men som nämnts tidigare, Austins text är en filosofisk generalisering av kommunikation medan Foucaults text snarare är en analys av hur man använt sig av självteknologier genom tiderna. Medan Austins intresse ligger närmare det kommunikativa, ligger Foucaults intresse snarare hos tillämpningarna för makt och styrning. Vi kan se i Foucaults text hur kommunikation används för att styra, inte för att direkt styra genom order och uppmaningar utan genom att indirekt styra genom att låta invånarna ”styra sig själva”. Denna typ av kommunikation är, som nämntes i inledningen av detta delavsnitt, direkt performativ.

3. BENJAMINS KONSTVERKET I REPRODUKTIONSÅLDERN

I den sista texten, Benjamins *The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction*, diskuterar Benjamin hur olika medieteknologier förändrar oss, vår syn på och vår omvärld. Hans fokus ligger på fotografiet och filmen, hur dessa påverkat vår syn på konstverket, hur de förändrat vår syn på verkligheten och vilka, enligt Benjamin, positiva och negativa följder som de för med sig.

Benjamin inleder sin text med att diskutera reproduktion och dess effekter. Här introducerar han begreppet *aura*. Auran kan beskrivas som det speciella eller det originella med ett föremål eller konstverk – dess äkthet. Det är någonting som förmedlar en känsla, konstverkets här och nu. En bieffekt av reproduktionen är att den påverkar auran. Benjamin skriver att ”även i den mest fulländade reproduktion bortfaller ett moment: konstverkets Här och Nu, dess unika existens på den plats där det befinner sig”.

Han fortsätter med att skriva om mänsklighetens sinnevarseblivning. Att denna förändrats med tillkomsten av den mekaniska reproduktionen. Den innebär nu ”att få tingen att rumsligt och mänskligt komma *närmare* ligger de nuvarande massorna lika lidelsefullt om hjärtat som tendensen att övervinna det unika hos varje företeelse genom att tillgodogöra sig en reproduktion av den” (Benjamin, 1936, s. 66). D.v.s. det finns en vilja hos massorna att reproducera, trots att reproduktion, enligt Benjamin, tar bort auran från objektet.

Vidare diskuterar han hur konsten dessutom har olika värde beroende på epok. Han skriver att ”en antik Venusstaty till exempel ingick i ett helt annat traditions-sammanhang hos grekerna, som gjorde den till föremål för kult, än hos medeltidens prästerskap, som såg den som en olycksbringande avgud”. Men i båda fallen återstår verkets unikheter, dess aura. Dessa konstverk har skapats med ursprung i kulturen, som tillägnelse till något högre väsen. De konstverk som skapas idag, skapas inte längre i samma syfte, utan de skapas för att reproduceras (Benjamin, 1936, s. 68).

Ett viktigt påpekande som dyker upp i Benjamins text är att till skillnad från den klassiska konsten är fotografiet inte lika öppet för kontemplation. Detta eftersom det är en avbildning av verkligheten. Detta ger stor vikt vid bildtexten, ”och det är givet att den har en helt annan karaktär än titeln på en tavla” (Benjamin, 1936, s. 70). Bildtexten blir en sorts verbalisering av fotografiet och kommer till stor del styra upplevelsen av bilden.

I slutet utav sin text diskuterar Benjamin filmens inverkan. Det som är intressant ur ett kommunikationsperspektiv är hans jämförelse mellan teatern och filmen. Den stora skillnaden mellan teaterskådespelarens och filmskådespelarens roll är att teaterskådespelaren presenterar föreställningen i sin helhet för publiken. Filmskådespelaren presenterar innehållet bara för en kamera. I denna annorlunda situation ges möjligheten för regissören att genom att klippa ändra om innehållet. Samma scen kan spelas in i olika vinklar, medan på en teater sitter åskådaren och kulisserna i en fix position. Det som också händer är att då filmskådespelaren ”inte själv presenterar sin prestation för publiken, går [han] miste om den för scenskådespelaren reserverade möjligheten att under föreställningens gång anpassa presentationen efter publiken” (Benjamin, 1936, s. 72–73). Vidare, när filmen väl är inspelad behövs inte längre filmskådespelaren, han finns avbildad och blir återgiven i filmen men hans verkliga person behöver inte längre närvara.

3.1. Synen på kommunikation och kommunikationsmedia. Det mest kommunikativa begrepp som Benjamin presenterar i sin text är auran. Auran är direkt till sin natur ett medium, dess kontext är objektet den tillhör. Den förmedlar, för t.ex. en tavla, en känsla av äkthet, tavlans hela historia finns återgiven i dess aura. Men det är också så att auran kan utgöra kontexten för tavlan eller konstverket som medium.

När man introducerar den maskinella reproduktionen som tillåter skapandet av kopior av detta konstverk, skalar man bort dess aura. Kopian har ingen historia, den är del av en reproduktion som enbart har som syfte att sprida kopior av konstverket. Benjamins text är ensam bland dessa tre att diskutera hur olika medier kan filtrera bort andra medier eller kontexter. För likt pennan och papperet filtrerar bort tonfallet, filtrerar fotografiet av eller en kopia av en tavla hela dess aura. Återstår gör endast en avbildning av den visuella delen av tavlan i sig. Å andra sidan, även om dessa reproducerade avbildningar saknar auran av det äkta konstverket ger dessa en möjlighet för fler att ta del av, i alla fall en del av, konstverket.

Denna utveckling av nya medier, såsom fotografiet, har enligt Benjamin förändrat vår sinnesvareblivning. Vi vill ha dessa reproducerade kopior trots att de är långt ifrån fullständiga avbildningar av originalen eller den verklighet som de försöker att spegla.

Vi kan även se hos Benjamin, precis som hos Foucault, att kontexten hos konstverket som medium likt kontexten hos självteknologierna kan förändras med tiden. Detta visas tydligt när Benjamin pratar om grekernas och det medeltida prästerskaps olika syn på Venusstatyn. När konsten börjar produceras för att reproduceras ingår denna förändring som en förändring i kontexten.

När filmen börjar konkurrera med teatern blir det intressant, hur sker kommunikationen i de båda medierna? Om vi börjar med att titta på teaterföreställningen. Teaterskådespelaren är den som här har kontrollen över kommunikationen med publiken. Han kan anpassa situationen beroende på publikens reaktioner, d.v.s. han kommunicerar direkt med publiken. Han gör detta varje gång en föreställning ges. Filmskådespelaren, å sin sida, han spelar framför kameran, men han kommunicerar inte direkt med publiken. Faktum är att filmskådespelaren inte kommunicerar alls. Han blir mer en del av rekvisitan. Kommunikationen med publiken hamnar istället hos regissören. Det är denne som, tillsammans med producenter etc., sätter ihop

det ”meddelande” som skall kommuniceras till publiken. Filmskådespelaren blir således en del av mediet istället för att ha rollen som någon som använder sig av ett medium för att överföra något. Regissören använder skådespelaren som medium för att framföra sitt meddelande till publiken.

AVSLUTNING

Det som för de tre texterna är gemensamt är att kommunikationen alltid är en del av något socialt samspel eller sammanhang. Även om man kommunicerar med sitt eget själv, genom meditation eller introspektion, skall ändå alltid resultatet av denna kommunikation utvärderas från ett socialt perspektiv. Austins performativa yttranden används för att förändra verkligheten, en verklighet som skapas i samspel med andra. Foucaults självteknologier är en tillämpning av performativa yttranden och faller således på samma plats. Benjamins syn på kommunikation skiljer sig lite i det att den till viss del också behandlar kommunikation från ett ting till en individ istället för mellan individer. Tavlans aura är ingenting som konstnären skapar, i alla fall inte i sin fulla bemärkelse, utan det är något som byggs upp under tavlans ”levnad”. När han börjar att diskutera filmen är det, även hos honom, ur ett socialt perspektiv.

De första två texterna, *Performative utterances* och *Självteknologier*, är väldigt lika varandra i synen på kommunikation och kommunikationsmedier. Det är den tredje och sista texten, *Konstverket i reproduktionsåldern* som skiljer sig från de andra. Den fokuserar inte lika mycket på hur kommunikationen förändrar verkligheten. Den accepterar att verkligheten direkt påverkas av kommunikationen, men den tar inte upp och behandlar ämnet i sig. Fokus ligger mer på hur nya kommunikationsmedier påverkar verkligheten snarare än kommunikationen själv.

REFERENSER

Austin, J. L. (1955) *Performative Utterances*

Publicerad i Austin, J. L., Urmson, J. O. (red.) och Warnock, G. J. (red.) (1990), *Philosophical Papers*, third edition, Oxford University Press, sidorna 233–252.

Benjamin, W. (1936) *Konstverket i reproduktionsåldern*

Publicerad i Benjamin, W. *Bild och dialektik*, sidorna 60–96.

Foucault, M. (1982) *Självtknologier*

Publicerad i Foucault, M., Götselius, T. (red.) och Olsson, U. (red.) (2008), *Diskursernas kamp*, Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion, sidorna 261–292.

(Daniel Bosk) KLUBBVÄGEN 3 12TR, 18257 DANDERYD

E-mail address: `dbosk@kth.se`